

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**OBCHOD SO ŽENAMI AKO MEDZINÁRODNÝ PROBLÉM
(Medzinárodné organizácie, politiky Eú a národné politiky)**

Bakalárska práca

Kód 19200/B/2010/3045546596

2010

Veronika Gočová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**OBCHOD SO ŽENAMI AKO MEDZINÁRODNÝ
PROBLÉM (MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE, POLITIKY
EÚ A NÁRODNÉ POLITIKY)**

Bakalárska práca
Kód 19200/B/2010/3045546596

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: 3.3.17 Medzinárodné ekonomické vzťahy

Vedúci práce: PhDr. Jana Barátová

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Veronika Gočová

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Typ záverečnej práce: Bakalárska práca

Jazyk záverečnej práce: Slovenský

Názov: Obchod so ženami ako medzinárodný problém (Medzinárodné organizácie, politiky EÚ a národné politiky)

Cieľ: Spracovať problematiku obchodovania so ženami a priniesť čo najviac dostupných informácií o tejto téme prostredníctvom pochopenia rodovej problematiky cez spoločnosť v minulosti až po chápanie žien v dnešnej spoločnosti.

Anotácia: Bakalárska práca sa zaoberá problematikou obchodovania so ženami a tento problém skúma prostredníctvom riešenia otázok rodu a rodových stereotypov. Na tento problém sa pozerá ako na medzinárodný fenomén, ktorý je potrebné riešiť na medzinárodnej úrovni prostredníctvom tvorby ako národných politík, tak aj politiky Európskej únie.

Odporúčaná literatúra: Kvapilová, E. – Porubánová, S. 2001. *Nerovné cesty k rovnosti*.

Báčová, V. a kol. 2005. *Ružový a modrý svet*. Stiegler, B. 2002. *Ako uplatňovať rodové hľadisko*

Vedúci: PhDr. Jana Barátová

Katedra: Katedra medzinárodných politických vzťahov

Vedúci katedry: Doc. PhDr. František Škvrnda, Csc.

Dátum schválenia:

schválil

ABSTRAKT

GOČOVÁ, Veronika: *Obchod so ženami ako medzinárodný problém (medzinárodné organizácie, politiky EÚ a národné politiky)*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci záverečnej práce: PhDr. Jana Barátová – Bratislava: FMV EU), 2010, počet strán (napr. 70s.)

Cieľom záverečnej práce bolo spracovať problematiku obchodovania so ženami a priniesť čo najviac dostupných informácií o tejto téme.

Tento cieľ je realizovaný prostredníctvom pochopenia postavenia žien v spoločnosti a chápania ich úlohy v dnešnom svete.

Ďalej práca rozoberá boj proti tejto ilegálnej činnosti cez rôzne medzinárodné organizácie, ktoré svojou prácou prispievajú k odstraňovaniu tohto negatívneho fenoména v dnešnej spoločnosti.

Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 1 graf a 4 prílohy. Prvá kapitola je venovaná problematike rodu, rodovým stereotypom a rodovému hľadisku.

V ďalšej časti sa charakterizuje špecifická podoba obchodovania so ženami, jej priebeh, situácia v niektorých konkrétnych krajinách, národné politiky a politiky EÚ v boji proti obchodovaniu.

Záverečná kapitola sa zaoberá činnosťou niektorých medzinárodných organizácií o otázke riešenia problému obchodovania so ženami.

Výsledkom riešenia danej problematiky je poznanie stavu v tejto oblasti ilegálnej činnosti a s tým spojená aj zvýšená schopnosť vyhnúť sa riziku ocitnutia sa v postavení obete obchodovania s ľuďmi.

Kľúčové slová:

Rod, migrácia, krajina pôvodu, krajina tranzitu, cieľová krajina, nezamestnanosť, dohovor

ABSTRACT

GOČOVÁ, Veronika: *Trafficking in women as an international issue (international organisations, policies of EU and national policies)*. – University of economics in Bratislava. Faculty of international relations; Departement of International political relations. – Vedúci záverečnej práce: PhDr. Jana Barátová – Bratislava: FMV EU), 2010, number of pages (napr. 70s.)

The objective of the work is to treat the issue of trafficking in women and to provide as much information as possible.

The objective is pursued through the understanding of the role of women in society and understanding their role in today's world.

Further, the thesis discusses the fight against this illegal activity through various international organisations which contribute to the elimination of this negative phenomenon in today's society.

The work is divided into three chapters. It contains 1 graph and 4 attachments. The first chapter is devoted to issues of gender, gender stereotypes and the gender aspect.

The next chapter describes the specific forms of trafficking, the whole process, the situation in some specific countries, national policies and the policy of the EU in the fight against trafficking.

The final chapter deals with the activity of some international organisations concerning the issue of combating trafficking in women.

The result of dealing with the given issue is understanding the state of this illegal activity as well as an increased ability to avoid the risk of falling into the position of a victim of trafficking.

Keywords :

Gender, migration, country of origin, transit country, country of destination, unemployment, convention

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

23.3.2010

.....

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa chcela poďakovať vedúcej mojej bakalárskej práce PhDr. Jane Barátovej, ktorá mi veľmi pomohla pri písaní a pri riešení akýchkoľvek problémov s písaním mojej záverečnej práce.

OBSAH

Úvod	8
1 Problematika statusu žien v spoločnosti a rodové hľadisko.....	10
1.1 Práva žien v kontexte univerzálnych ľudských práv	10
1.2 Problematika rodu v teórii.....	12
1.2.1 Rodové hľadisko	13
1.2.2 Rodové stereotypy	14
2 Problematika obchodovania so ženami.....	16
2.1 Migrácia a obchod so ženami	17
2.1.1 Charakteristické črty priebehu obchodovania so ženami	19
2.2 Pohľad na obchodovanie so ženami vo vybraných krajinách.....	20
2.2.1 Česká republika	21
2.2.2 Bosna a Hercegovina	22
2.2.3 Slovinsko.....	23
2.2.5 Slovenská republika.....	27
Národný program Slovenskej republiky v boji proti obchodovaniu s ľuďmi	28
Organizácie na Slovensku	29
2.4 Politiky a činnosť EÚ v boji proti obchodovaniu so ženami.....	30
3 Medzinárodné organizácie v boji proti obchodovaniu so ženami	32
3.1 La Strada	32
3.2 Rada Európy a boj proti obchodovaniu s ľuďmi	36
Záver	39
BIBLIOGRAFIA	41
PRÍLOHY	43

Úvod

V predkladanej bakalárskej práci sa budem detailne zaoberať problematikou obchodovania so ženami ako jedným z negatívnych fenoménov nielen v histórii, ale aj v súčasnej dobe. Tato téma ma zaujíma najmä z dôvodu možnosti rozobrať postavenie žien v dnešnej spoločnosti a s tým súvisiace spôsoby ich zneužívania. V bežnom živote sa nestretávame príliš často s analyzovaním tejto problematiky, diskusia na túto tému je tiež nedostatočná a ak sa o probléme aj začne hovoriť, často to súvisí s konkrétnym prípadom, ktorý sa už nedá zvrátiť. Riešenie problému vo fáze, kedy už existujú reálne obete je nepostačujúce a preto je efektívnejšie využívať preventívne opatrenia, ktoré budú zabráňovať vzniku takejto situácie.

Obchodovanie so ženami vyplýva z určitého statusu ženy ako takého a úzko súvisí s postavením žien v spoločnosti, s rodovými stereotypmi a rodovými otázkami ako celku. Preto sa prvá časť mojej práce zaoberá riešením týchto otázok a prostredníctvom nich hľadá súvislosti medzi dnešným chápaním sveta žien, rozdielmi medzi ženami a mužmi v ich postavení a spoločenským pohľadom na túto situáciu. Najpodstatnejším krokom k zmene postavenia žien je zmena myslenia celej spoločnosti, modifikácia ustálených názorov a pohľadov, ktoré sa často stávajú príčinou tvorby rodových stereotypov.

V druhej kapitole konkrétne špecifikujem problematiku obchodovania so ženami. Obchod so ženami neznamena len násilné zavlčenie ženy do cudziny, kde sa stáva tzv. novodobou otrokyňou. Existujú prípady, kedy sa žena sama dobrovoľne vrhá do situácie, z ktorej často niet úniku. Situácia vzniká v prípade migrácie, keď ženy často s naivnou predstavou o lepšom živote v zahraničí, o priaznivejšom finančnom ohodnotení a atraktívnejších životných podmienkach odchádzajú bez overenia si údajov, ktoré sú nepravdivé a zavádzajúce. V práci všeobecne opisujem situáciu, ktorá predchádza tejto činnosti, ďalej spomínam priebeh obchodovania a prostredníctvom toho spôsoby ako sa takejto situácii vyhnúť.

Ďalšia časť druhej kapitoly bude venovaná konkrétnym štátom, v ktorých opíšem situáciu v tejto oblasti, vymedzím krajiny pôvodu obchodovania s ľuďmi, krajiny tranzitu a cieľové krajiny.

Dôležitú úlohu v riešení problematiky zohráva aj Európska únia, ktorá sa svojou činnosťou orientuje aj na boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Na úrovni Európskej únie boli

prijaté aj niektoré dohovory, ktoré pojednávajú o obchodovaní s ľuďmi. Keďže aj v Slovenskej republike je táto téma aktuálna, venujem časť svojej práce aj národnej situácii. Posledná tretia časť bakalárske práce je zameraná na medzinárodné organizácie, ktoré sa svojou činnosťou podieľajú na boji proti tejto ilegálnej činnosti. Konkrétne sa zaoberám formami organizácie La Srada v niektorých štátoch, ich poslaním, činnosťou a cieľmi, ktoré svojou aktivitou sledujú. Súčasťou tretej kapitoly je aj Rada Európy, ktorá svojou činnosťou vytvára právne prostriedky a stratégie v boji proti obchodovaniu s ľuďmi.¹

¹Jav sa niekedy aj neodborne nazýva „obchodovaniu s bielym mäsom“.

1 Problematika statusu žien v spoločnosti a rodové hľadisko

Postavenie žien bolo a je doménou, ktorú si ženy musia stále určitým spôsobom vydobíjať. Žena ako taká nikdy nebola spoločnosťou vnímaná ako rovnocenná partnerka k mužovi a z toho pre ňu vyplývali obmedzenia vo všetkých sférach života. Staroslivosť o domácnosť a o deti bola výlučne ženskou záležitosťou a tak boli ženy vytláčané zo spoločenského a pracovného života. Ako príklad vnímania ženy v minulosti môžeme uviesť citát talianskeho filozofa a teológa Tomáša Akvinského, ktorý sa na adresu žien vyjadruje takto : „ Žena bola stvorená na to, aby pomáhala mužovi, ale len pri akte plodenia, lebo na každú inú prácu nájde oveľa lepšiu pomoc inde.“

Z dôvodu nerovného postavenia žien v spoločnosti je opodstatnené zaoberať sa samostatne riešením ženskej problematiky z viacerých hľadísk.

1.1 Práva žien v kontexte univerzálnych ľudských práv

Ľudské práva ako také majú platnosť pre všetkých ľudí. Preto nás môže zaskočiť otázka, prečo zvlášť upravovať práva žien. Odpoveď vyplýva z historického prístupu k ženám, ktoré mali vždy nižšie postavenie ako muži. Neboli s mužmi rovnoprávne v žiadnej oblasti a trvalo veľmi dlho, kým si to začali uvedomovať a bojovať za svoje práva. Od určitého obdobia sa začali vyskytovať štúdie, ktoré hovoria osobitne o ženských právach. V roku 1791 bola francúzskymi feministkami vypracovaná Deklarácia práv ženy a občianky, ktorú môžeme považovať za prvý pokus o zakotvenie práv žien. Vznikla ako reakcia na Deklaráciu práv človeka a občana (1789) , ktorá pojednáva len o právach muža. Otázka ľudských práv sa začala internacionalizovať v období medzi dvoma svetovými vojnami, prijímaním mnohých dohovorov vo vnútri Spoločnosti národov. Po druhej svetovej vojne sa zistilo, že tieto dohovory neboli efektívne a devastujúce dôsledky vojny nútili k prijatiu zásadných zmien, ktoré by riešili problém ľudských práv. Bola prijatá Charta OSN, Všeobecná deklarácia ľudských práv a iné medzinárodné dokumenty, ktoré prispeli k medzinárodnému a univerzálnemu chápaniu ľudských práv. Prijatie týchto práv znamenalo kvalitatívny posun v chápaní a praktizovaní demokratického trendu vývoja štátov. Ľudské práva sú založené na rovnosti všetkých ľudí a to bez ohľadu na ich rasu, farbu pleti,

pohlavie, náboženstvo, jazyk, politické a iné presvedčenie, rodové alebo iné postavenie a majetok. Takisto sa netoleruje žiadna diskriminácia ani čo sa týka územia. Rovnosť platí rovnako pre všetkých ľudí na území nezávislom, poručenskom, nesamosprávnom alebo podrobenom inému obmedzeniu suverenity.² Aj jednotlivé medzinárodné organizácie riešia otázku ženských práv vo svojich dokumentoch. Prvou takouto organizáciou bolo OSN, ktoré si uvedomovalo, že doterajšie dokumenty neriešia otázku rovnoprávnosti žien a mužov prakticky a stále dochádza k diskriminácii žien z hľadiska rodu. Na pôde OSN bol 18.12. 1979 v New Yorku prijatý Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, v ktorom významný bol najmä článok 5 (viď príloha č.1) , v ktorom sa pojednáva o zrušení všetkých zvyklostí, ktoré nejakým spôsobom prispievajú k diskriminácii žien.³ Základnou myšlienkou bolo odstrániť zakorenený predsudok o podradenosti ženského pohlavia. Druhým bodom bola rodinná výchova, kde sa pojednáva o materstve ako o spoločenskej funkcii a o spoločnej zodpovednosti mužov aj žien za výchovu svojich detí. Na prvé miesto sa kladú záujmy dieťaťa. Stalo sa tak prvý raz, kedy medzinárodné spoločenstvo zakotvilo v medzinárodnom dohovore potrebu zmeniť spoločenské a kultúrne zvyklosti a tiež zakorenené stereotypy o správaní sa mužov a žien. De facto medzinárodné spoločenstvo uznalo, že hlavným problémom rovnosti práv rodov a diskriminácie žien je vedomie spoločnosti, ktorá očakáva a predpokladá stereotypné správanie oboch pohlaví. Dohovor obsahuje články, ktoré obsahujú povinnosť štátov vylúčiť diskrimináciu na základe pohlavia v niekoľkých oblastiach života. Patria sem oblasti hospodárskeho, politického, sociálneho a kultúrneho života. K Dohovoru o odstránení diskriminácie žien bol vytvorený kontrolný orgán s názvom Výbor pre odstránenie diskriminácie žien, ktorého úlohou je posudzovať pokrok, ktorý sa dosahuje pri plnení tohto Dohovoru. Výbor je zložený z 23 expertov, ktorých si zvolia zmluvné strany Dohovoru z radov svojich občanov. Títo zvolení zástupcovia musia

² Kvapilová, E. – Porubánová, S. 2001. Nerovné cesty k rovnosti. Bratislava : Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny .2001. s. 16

³ Bosá, M. a kol. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien. In *Glosár rodovej terminológie*. [online] [cit. 2010-02-13]. Dostupné na internete :
< <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=131>>

dosahovať určitú morálnu úroveň a byť odborne spôsobilí v požadovanej oblasti. Zmluvné strany sú povinné predkladať Výboru správy o opatreniach, ktoré prijali.⁴

1.2 Problematika rodu v teórii

Ľudia sú vo väčšine kultúr delení do dvoch skupín, medzi mužov a ženy. Na prvý pohľad sa zdá, že pojmy pohlavie a rod sú to isté a nie je dôvod na ich diferenciáciu. v skutočnosti ide o dva rozdielne pojmy, z ktorých každý má svoj vlastný význam. Pohlavie (sex) je biologická danosť človeka, čiže skutočnosť, či je z anatomického hľadiska ženou, alebo mužom.⁵ Na druhej strane pojem rod (gender) má oveľa širší význam. Jedna z definícií označuje rod za kultúrou formovanú skupinu vlastností a správania s obrazom ženy a muža. Je to kultúrna norma, ktorá podmieňuje psychosociálny vývoj konkrétnych mužov a žien, a zároveň je to kultúrna štruktúra, ktorá organizuje sociálne vzťahy medzi mužmi a ženami.⁶ Rôzne postavenie v mocenských a sociálnych vzťahoch, ktoré nie je dôsledkom biologických rozdielov nám určuje predovšetkým rod. Kanadský sociológ Erving Goffman tvrdí, že „rod slúži v moderných industrializovaných spoločnostiach ako centrálny kód, na ktorom sú vybudované sociálne vzťahy a sociálne štruktúry; kód, ktorý rozhodujúcim spôsobom ovplyvňuje predstavy indivíduí o ich vlastnej ľudskej povahe“.⁷

V našej spoločnosti sa aj napriek tomu vyžaduje zhoda pohlavia a rodu, ktorú dokonca vyžaduje aj právo, ktoré vychádza z jednoznačnosti pohlavia. Pri narodení dieťaťa je potrebné uviesť jeho pohlavie, čo u malého percenta detí nie je možné. A práve tu by sme mohli hľadať korene stereotypov, ktoré nám sám právny systém predpisuje. Nech sa človek cíti akokoľvek, či ako muž alebo žena, vyžaduje sa od neho správať sa podľa toho ako je zaregistrovaný pri narodení.

⁴ Kvapilová, E. – Porubánová, S. 2001. Nerovné cesty k rovnosti. Bratislava : Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny. 2001. s. 17

⁵ Portál Ružový a modrý svet. Slovníček pojmov. [online]. [2010-03-10]. Dostupné na internete: <<http://www.ruzovymodrysvet.sk/sk/vrchne-menu/slovnicek-pojmov>>

⁶ Kvapilová, E – Porubánová, S. 2001. Nerovné cesty k rovnosti. Bratislava : Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny. 2001. S.10

⁷ Bačová, V. a kol. 2005. Žena nie je tovar. Bratislava: Aspekt. 2005. S 12

1.2.1 Rodové hľadisko

Pojem rodové hľadisko alebo uplatňovanie rodového hľadiska sa prvýkrát objavil na III. svetovej konferencii žien v Nairobi v roku 1985 pod názvom gender mainstreaming počas diskusie Komisie OSN pre postavenie žien a úlohe žien v spoločnosti.⁸ Na konferencii boli prehodnotené dosiahnuté výsledky v oblasti rovnoprávnosti, rozvoja a mieru vo vzťahu k ženám.

O desať rokov neskôr, v roku 1995 sa konala IV. konferencia žien v Pekingu, kde sa gender mainstreaming stal novou stratégiou ženskej politiky. Na konferencii bola prijatá Pekingská deklarácia a Pekingská akčná platforma, v ktorej sa rieši problém pozdvihnutia žien v dvanástich kritických oblastiach. Medzi spomínané oblasti patria ženy a chudoba, vzdelávanie a odborná príprava žien, ženy a zdravie, násilie voči ženám, ženy a ozbrojený konflikt, ženy a hospodárstvo, ženy vo vedúcich a rozhodovacích funkciách, inštitucionálne mechanizmy na podporu žien, ľudské práva žien, ženy a médiá, ženy a životné prostredie, dievčatá.⁹

Uplatňovanie rodového hľadiska sa prenieslo na celú európsku politiku. V roku 1996 tento princíp posilnila Amsterdamská zmluva, v ktorej sa všetky štáty Európskej únie zaviazali uplatňovať vo svojej politike rodové hľadisko.

Jeho definícia bola rozpracovaná v Rade Európy v roku 1998. Uplatňovanie rodového hľadiska spočíva v reorganizácii, zlepšení, rozpracovaní a vyhodnotení rozhodovacích procesov vo všetkých oblastiach politiky a práce danej organizácie. Cieľom uplatňovania rodového hľadiska je zapojenie rodovo špecifickej perspektívy do všetkých rozhodovacích procesov a využívanie každého rozhodovacieho procesu v prospech dosiahnutia rodovej rovnosti.¹⁰ Znamená to zapájanie rodových otázok už od začiatku tvorby všetkých rozhodovacích procesov ako ich súčasť, ich postupné zohľadňovanie a integráciu.

⁸ Bosá, M. a kol. Uplatňovanie rodového hľadiska. In *Glosár rodovej terminológie*. [online] [cit. 2010-02-13]. Dostupné na internete : < <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=74>>

⁹ Vranová, Z.: Rovnosť príležitostí a rodová rovnosť v rámci štruktúr medzinárodných organizácií a nadnárodných inštitúcií a ich strategických dokumentov. 2009, Senec.[online]. [cit.2010-03-15]. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=PhDr.Zuzana+Vranova&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

¹⁰ Stiegler, B. Ako uplatňovať rodové hľadisko. Bratislava: Aspekt. 2002. S 7

Len ak rodové otázky už od začiatku budú ovplyvňovať celý proces rozhodovania a tvorby politik, dá sa dospieť k efektívnym výsledkom.

1.2.2 Rodové stereotypy

Čo sú to rodové stereotypy? Ako vznikajú a kto ich vytvára? Táto časť sa bude snažiť odpovedať na položené základné otázky a hľadať spojitosť medzi dnešným videním sveta mužov a žien a rodovými stereotypmi.

Stereotyp môžeme definovať ako niečo stále, ustálené, nemeniace sa. Rodový stereotyp je vkorenený názor, ktorý opisuje ako sa správa správna žena a ako správny muž.¹¹

Už od detstva je určované spoločnosťou, čo je mužské a čo ženské a stráca význam individualita každého človeka. Očakávania od obidvoch pohlaví často nemusia vystihovať danú osobu, ale sú tak ustálené v spoločnosti, že pri akomkoľvek ich narušení dochádza k výsmechu a k pochybnostiam o „správnej“ orientácii osoby.

Rodové stereotypy sú úzko spojené s tradíciou, ktorú uprednostňujú pred vlastnou skúsenosťou. Ak sme presvedčení, že vytvorená predstava o „správnom“ mužovi a „správnej“ žene, v ktorejkoľvek kultúre, je jediná správna a nevšímame si rozmanitosť oboch pohlaví, môže to znamenať začiatok diskriminácie mužov aj žien.¹²

V roku 1995 prebehol na Slovensku rodovo špecifický sociologický výskum agentúry FOCUS. Cieľom tohto výskumu bolo zistiť ako je to v prípade rodových predstáv na Slovensku, ktoré vlastnosti sú považované za typicky ženské a ktorými by mali naopak disponovať „správni“ muži. Respondentmi boli muži aj ženy vo veku od 15 rokov a na základe ich odpovedí sa zistilo, že vlastnosti ľudí sa dajú rozdeliť do troch skupín. V prvej skupine sú vlastnosti, ktoré nazývame univerzálne, to znamená, disponujú nimi rovnako ženy ako muži. Patria sem tolerancia, rozvážnosť, autorita v zamestnaní. Druhú skupinu tvoria typicky ženské vlastnosti ako sú empatia, jemnosť, krása, starostlivosť o druhých. Poslednú skupinu uzatvárajú špecifické vlastnosti mužov, ktoré sú orientované väčšinou na

¹¹ Vzniká už pri narodení dieťaťa, keď dievčatko oblečieme do ružovej a chlapčeka do modrej farby. Pokračuje to predstavou, že chlapci sa hrajú s autíčkami a dievčatá s bábikami. Chlapec dostane ako darček lego a dievča detskú kuchynku.

¹² Bačová, V. a kol. Žena nie je tovar. Bratislava: Aspekt. 2005. S 13

seberealizáciu vo verejnej sfére. Typicky mužské vlastnosti sú schopnosť finančne sa postarať o rodinu a s tým súvisiaca podnikavosť, či potreba vyniknúť v práci. Takisto autorita v rodine a fyzická sila majú byť vlastnosťami, ktorými disponujú výlučne muži.¹³

Ideológia neoblomnej predurčenosti ženskej a mužskej roly bola kritizovaná už v 18. a 19. storočí. Prístup k vzdelaniu a získanie volebného práva pre ženy boli hlavnými cieľmi takých bojovníčok za ženské práva akými boli Mary Wollstonecraft, Olympe de Gouges, Rosy Mayreder, Eleny Maróthy Šoltésovej alebo dokonca aj Stuart Mill. Volebné právo ženy získavali postupne a prvou takou krajinou bol Nový Zéland, kde sa ženám dostalo tohto práva v roku 1893. V Československu to bolo v roku 1919. Až v roku 2002 volebné právo ženy získali v Bahrajne a ešte stále toto právo nie je samozrejmosťou pre ženy napríklad v Saudskej Arábii.

Avšak volebné právo nezabezpečilo rovnoprávnosť žien. Podriadeným postavením žien sa zaoberala aj francúzska filozofka a spisovateľka Simone de Beauvoir. Jej dielo „Druhé pohlavie“ vysvetľuje toto postavenie žien z viacerých hľadísk.¹⁴

Toto dielo sa stalo vzorom pre druhú vlnu feminizmu, ktorá začala v 60. rokoch v USA a v 70. rokoch v Západnej Európe. Hlavnými problémami, ktoré riešila, boli právo žien na platenú prácu, na reprodukčné a sexuálne práva a zdravie. Neskôr sa k týmto témam pridávali aj ďalšie oblasti, ktoré bolo potrebné riešiť. Boli to násilie páchané na ženách a deťoch, potreba zviditeľnenia žien vo výskume, vede, vzdelávaní, zrovnoprávnenie „ženského a mužského sveta“.¹⁵

¹³ Bačová, V. a kol. 2005. Ružový a modrý svet. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt. 2005. S 35

¹⁴ Je to napríklad tradícia, ktorá vykladá pasívnu rolu ženy vo forme rozprávok. Princezná, ktorá čaká na princa zamknutá vo veži, otrávená jedom z jablka alebo unesená drakom. Čaká, trpí, ale sama sa nepokúsi urobiť nič. Je to princ, teda muž, ktorý musí zbierať všetky múry, rozsekať krovie, zabiť draka a zachrániť princeznú, teda ženu.

¹⁵ Bačová, V. a kol. 2005. Ružový a modrý svet. 2. vydanie. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt. 2005. 292 s.

2 Problematika obchodovania so ženami

Obchodovanie so ženami, ich predávanie a vymieňanie má svoje korene už v minulosti. Už len pri pohľade na sochu Venuše, ktorej chýba tvár a končatiny sa môžeme zamyslieť nad otázkou, ktoré časti ženského tela boli v minulosti u žien najdôležitejšie.

Časy, keď boli ženy ponúkané svojimi otcami za manželky pre bohatých zaťov sú pre väčšinu krajín už minulosťou, ale stále by sme našli kultúry, kde tento jav ešte nevymizol.

Ženy boli už oddávna unášané a znásilňované počas vojen na znak potupy napadnutej krajiny a naopak posielané pre potešenie, či na znak úcty k niekomu.

V súčasnosti tento fenomén stále nevymizol a je badateľný pri dnešných nepokojoch napríklad v štátoch Afriky. Tieto „obchody“ neboli a nie sú výsadou len primitívnych kultúr. V civilizovaných spoločnostiach je tento jav taktiež zjavný a oveľa viac komercializovaný.

Obchoduje sa so všetkými ľuďmi, muži nie sú výnimkou. Táto časť mojej práce by však chcela poukázať na špecifickú situáciu a postavenie žien v tomto obchode. Pokiaľ s mužmi sa obchoduje vždy ako s ľuďmi s určitým statusom (napríklad otroci, poddaní, atletické hviezdy...), ženy často vystupujú len ako ženy.

Obchod so ženami tvorí 80-90 % obchodovania so všetkými ľuďmi. So sexuálnym zámerom sa každý rok do krajín Európskej únie prepašuje okolo 120 000 žien.¹⁶ Napriek tomu môžeme hovoriť o viacerých príčinách „predaja“ žien, kde jednu z foriem tvorí tzv. predaj žien do sex biznisu, ale takisto sem patrí nútené manželstvo alebo práca, ktorú ženy vykonávajú 80 hodín týždenne v poloilegálnych továrňach a neľudských podmienkach. Pre mnohé ženy je táto situácia bezvýchodisková z niekoľkých dôvodov. Ich poloilegálna existencia spôsobená absenciou pracovného povolenia, povolenia na pobyt v danej krajine, či víza a zároveň nevedomosť o možnostiach vykúpenia sa z takejto pozície ich núti zotrvávať v tejto neúnosnej sociálnej a finančnej situácii.

Údaje podľa Európskeho parlamentu z roku 1999 vykazujú 4-násobne vyššie zisky z obchodovania so ženami ako z obchodu s drogami. V tomto druhu obchodovania je veľmi ťažké dospieť ku konkrétnym číslam a informáciám. Dôvodom je politická, legislatívna, ľudsko-právna, migračná, hospodárska či pracovno - právna definícia tohto pojmu, ktorá sa v rôznych štátoch líši. K informáciám sa najčastejšie dospeje odhadom. Medzinárodná

¹⁶DeBusschere, K. Boj proti obchodu s ľuďmi na Balkáne. 2007.[cit.2010-02-15]. Dostupné na internete: < <http://www.zahranicnapolitika.sk/index.php?id=194&tl=13>>

organizácia OSN odhadla zisk z obchodu s ľuďmi na 7 miliárd dolárov v celosvetovom meradle čo v prepočte predstavuje 4 milióny ľudských obetí. Podľa International Organisation for Migration sa počas jedného roka vo svete predá približne 500 000 dievčat a žien.¹⁷

Americké ministerstvo zaraničných vecí vykonáva každoročné odhady, podľa ktorých sa obchoduje s 800 000 ľuďmi ročne. Medzinárodná organizácia práce odhaduje až 2,5 milióna obetí, ktoré slúžia na nútenú prácu, ale aj sexuálne vykorisťovanie. Podľa organizácie UNICEF sa vo svete obchoduje s približne s miliónom detí a podľa Európskej únie sa na jej území obchoduje s 175 – 250 tisíc osobami.¹⁸

2.1 Migrácia a obchod so ženami

Ani táto „sféra“ obchodu nevznikla bezdôvodne a už samotný pojem obchod si žiada prítomnosť dvoch strán. Na jednej strane je to ponuka, ktorá existuje preto, lebo existuje reálny dopyt. Problémom je, ak vznikne situácia, kedy je ponuka nedobrovoľná zo strany „tovaru“, ktorým sú v tomto prípade ženy. Príčiny, ktoré vedú konkrétne ženy do takejto situácie sú viaceré.

Poznáme dva druhy faktorov, na základe ktorých sa ľudia rozhodujú migrovať do inej krajiny. Na jednej strane sú to tzv. „push“ faktory, ktoré ako jednu z hlavných príčin uvádzajú nerovnomerné rozdelenie bohatstva vo svete. V niektorých prípadoch ženy svoju zlú finančnú situáciu riešia odchodom do „bohatého sveta“. Japonsko, USA a štáty západnej Európy vytvorili akýsi model vývoja spoločnosti, ktorý sa začal chápať ako univerzálny. Pravdou však je, že nie je možné dosiahnuť rovnaký stupeň životnej úrovne na celom svete. Krajiny sú aj dnes rozdelené na bohaté a chudobné a práve to vytvára priestor na prekvitanie obchodu so ženami.¹⁹

¹⁷ Farkašová, K. 2000. Pohľady na obchod so ženami. Bratislava: FES, 2000. S.13

¹⁸ Kubovičová, K. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. 2009. [online]. [cit.2010-03-16] Str.8. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=sprava+o+aktivitach+vlady+Slovenskej+republiky+obchodovanie+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

¹⁹ Ako príklad by sme mohli uviesť Rusko, kde sú mnohé ženy samoživiteľky a okrem svojich detí majú často na starosti aj svojich chorých rodičov, čo ich často privádza do ekonomicky bezvýhodiskovej situácie.

Úzko s týmto problémom súvisí nezamestnanosť, nedostatok príležitostí v krajine pôvodu a chudoba, ktoré najmä v období krízy narastajú.²⁰

Súvislosti medzi nezamestnanosťou žien a ich migráciou do štátov s vyššou mierou zamestnanosti, kde sa často stávajú obeťami nelegálneho obchodovania so ženami, sú zrejmé, ale nie sú jediným dôvodom, pre ktorý sa ženy rozhodnú migrovať do vyspelejších krajín. Ďalšími dôvodmi sa v mnohých prípadoch stávajú občianske a etnické násilie, politická nestabilita, represie, prírodné katastrofy, vojny, absencia právnych predpisov, porézne medzinárodné hranice, korupcia, či nedostatočné tresty udeľované ilegálnym obchodníkom. Druhú skupinu tvoria tzv. „pull“ faktory, ku ktorým patrí napríklad mylná predstava o živote v cieľovej krajine, ako je vyšší životný štandard, atraktívnejšie životné aj pracovné podmienky, demokracia, sloboda, dobrodružstvo, rýchle zbohatnutie a podobne.²¹ Pri zaoberaní sa touto problematikou sa často vyskytne otázka, prečo je tento druh obchodu taký atraktívny. Táto oblasť obchodovania sa stáva atraktívnou a účelovou najmä z dôvodu nízkych investícií, ktoré prinášajú vysoké zisky a takmer žiadne riziko podnikania. Počet odsúdených obchodníkov so ženami je oveľa menší ako v prípade obchodu s drogami, zbraňami, či kradnutými automobilmi.

Podľa údajov, ktoré boli zozbierané pri analyzovaní vplyvu hospodárskej krízy v Ázii, konkrétne v Indonézii, Malajzii, Filipínach a Thajsku na odvetvie sex – priemyslu sa zistilo, že prostitúcia v týchto krajinách tvorí až 14 % HDP.²²

²⁰ Ak by sme uviedli opäť príklad Ruska, zo všetkého nezamestnaného obyvateľstva tvoria ženy 70 - 95 %. Kubovičová, K. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. 2009. [online]. [cit.2010-03-16] Str.7. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=sprava+o+aktivitach+vlady+Slovenskej+republiky+obchodovanie+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

²¹ Kubovičová, K. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. 2009. [online]. [cit.2010-03-16] Str.7. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=sprava+o+aktivitach+vlady+Slovenskej+republiky+obchodovanie+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

²² Farkašová, K. Pohľady na obchod so ženami. Bratislava: FES, 2000.S 17

2.1.1 Charakteristické črty priebehu obchodovania so ženami

Obchodovanie so ženami, ako každý obchod, prebieha podľa istých pravidiel. Pre tento druh obchodu sú typické štyri základné kroky, medzi ktoré patria: dohodnutie kontaktu v cudzine, získanie vhodného objektu, transport a príprava ženy na výkon prostitúcie. Kontakt v cudzine tvorí dopyt, ktorý sa dodávateľ snaží za vopred dohodnutú finančnú odmenu uspokojiť. Celý tento proces je trestná činnosť, ktorú organizujú najmä zahraničné skupiny vytvorené z občanov takých krajín akými sú napríklad Nemecko, Rusko, Ukrajina, Albánsko, Taliansko, Poľsko, či štáty bývalej Juhoslávie. V mnohých prípadoch je dokázaná spojitosť medzi rodinou ženy a takouto skupinou a je to práve rodina, ktorá sprostredkováva kontakt.

Druhým krokom je získanie vhodného objektu. „Obchodníci“ prostredníctvom rôznych podvodov ako sú falošné inzeráty ponúkajúce prácu au-pair, starostlivosť o starých ľudí, prácu modelky, ale takisto oznamy, v ktorých ponúkajú šťastné manželstvá s mužmi z vyspelých krajín, získavajú dievčatá, ktoré nalákajú na vidinu lepšej budúcnosti. Ženy presvedčené o tom, že sa vydávajú na cestu za prácou, ktorá ich vytiahne z ich zlej finančnej situácie často neváhajú podvodníkom poslať fotky, adresu a kontaktné údaje. V takomto prípade sa stávajú aj obeťami únosov. Dokonca aj v tejto oblasti existuje korupcia, ktorá pomáha prekvitaniu obchodovania. Miestny úradníci, polícia, ale aj zástupcovia v najvyššej štátnej správe, sú často skorumpovaní a vedia o tejto trestnej činnosti. Dôvodom ich pasivity v riešení týchto problémov však býva fakt, že zisky z prostitúcie prispievajú k zvyšovaniu HDP, ako je to napríklad v krajinách Ázie o čom už hovoria vyššie uvedené údaje.

Pokiaľ ide o transport žien, najznámejšie sú tri spôsoby. V prvom prípade ženy odchádzajú do zahraničia dobrovoľne, majú platné doklady a sú si vedomé a oboznámené s faktom, že idú vykonávať prostitúciu. V druhom prípade je situácia rovnaká a rozdiel je „len“ v tom, že ženy nepoznajú pravý dôvod ich cesty. Tretím a najhorším spôsobom transportu žien za účelom obchodovania s nimi je prípad, keď žena je transportovaná proti svojej vôli, má falošné cestovné doklady alebo v inom prípade je prepašovaná v úkryte motorového vozidla. Jednou z možností v treťom prípade je aj prechod cez tzv. zelenú hranicu. Po dopravení ženy na miesto určenia je prevzatá ďalším človekom, ktorý ju buď odvezie na konkrétne miesto alebo predá ďalej.

Príprava ženy na výkon prostitúcie už neprebíha na území štátu pôvodu. V tomto štádiu ženám páchatelia odoberú cestovné doklady a znemožnia im voľný pohyb. Žena sa

dostáva do nezmyselných a falošných dlhov, ktoré ani po 10 – 16 hodinovej práci denne nie je schopná splatiť. Ak prostitúciu nechce vykonávať dobrovoľne, je k tomu donucovaná rôznymi formami ako sú napríklad drogy, fyzické násilie, znásilňovanie, hladovanie a podobne. Zástupkyňa bulharskej pobočky mimovládnej organizácie La Strada situáciu predaných žien opisuje ako ocitnutie sa v žien v totálnej izolácii, v ktorej sú nútené vykonávať a poskytovať sexuálne služby, z ktorých majú ich trýznitelia obrovské zisky. Keďže sú ženy často týrané a v mnohých prípadoch im podávajú omamné látky, možnosť úniku je pre nich takmer nereálna.²³

2.2 Pohľad na obchodovanie so ženami vo vybraných krajinách

Obchodovanie so ženami nie je „výsadou“ len niektorých krajín. Tento problém sa týka rovnako krajín rozvojových ako vyspelých štátov a v súčasnosti je podľa materiálov medzinárodnej konferencie o obchode s ľuďmi, ktorá sa konala v roku 2008 vo Viedni v tejto problematike v rôznych formách zapojených 127 štátov.²⁴

Rozdiel je v type krajiny, ktorý v tejto trestnej činnosti predstavuje. Vránci obchodovania so ženami sa môžu vyskytnúť tri druhy krajín. Sú to krajiny pôvodu, to znamená tie, v ktorých vzniká ponuka žien, cieľové krajiny, kde je reálny dopyt po týchto ženách a kde sú teda odvážané a medzi týmito dvoma typmi krajín sa nachádzajú aj krajiny tranzitu, teda krajiny, cez ktoré sú ženy najčastejšie prevážané.

²³ “Sú držané v totálnej izolácii, zavreté v miestnosti a dostávajú len najnutnejšie jedlo a nápoje. Pokusy o útek sú kruto trestané. Smrť ženy pre jej majiteľov neznamena nič. Naopak to, že ženy medzi sebou vidia kruté tresty a vedia o smrti kolegyň, ich robí poslušnejšími. Sú znásilňované, často celými skupinami a tak veľa a tak dlho, až si pripadajú také špinavé a bezvýznamné, že už poslúchajú. Toľkokrát boli bité a ocitli sa na hrane života a smrti, že už sú ochotné robiť čokoľvek, len aby prežili. Majú ťažké fyzické poškodenia a psychické traumy na zvyšok života a zničené zdravie – najmä reprodukčné. Trpia najťažšími formami post traumatických stavov, neschopnosťou nadväzovať spoločenské kontakty, stratou vlastnej hodnoty, zmyslu života, viery v budúcnosť. Majú strach, pocit viny, hanby a beznádeje. Pozoruhodné je, že vrátiť sa domov považujú ženy za rovnako ťažké, ako ostať uväznené v rukách obchodníkov. Je to veľmi riskantné, pretože obchodníci sú nemilosrdní a neváhajú zabiť.” Farkašová, K. Pohľady na obchod so ženami. Bratislava: FES, 2000.

²⁴ Portál aktuálne: Obchod s ľuďmi vynáša rovnako ako drogy a zbrane.[online].[cit.2010-03-16]. Dostupné na internete< <http://aktualne.centrum.sk/zahranicie/europa/clanek.phtml?id=1152440>>

Spravidla menej rozvinuté štáty sa nachádzajú v pozícii krajín pôvodu a naopak vyspelé štáty vytvárajú skupinu cieľových krajín.

Medzi krajiny pôvodu patria štáty Afriky, indický subkontinent, krajiny strednej a východnej Európy a cieľovými krajinami sú najmä západná Európa, Severná Amerika, ale aj Japonsko a arabské štáty a v poslednom období aj tzv. „ázijskí tigri“ teda Južná Kórea, Honkong, Taiwan, Thajsko, Malajzia, Indonézia, Filipíny.

Vybranými krajinami v tejto podkapitole sa pokúšame o ilustráciu každého typu aktérov v ochodovaní so ženami.

2.2.1 Česká republika

Stredom pozornosti verejnosti, ale aj orgánov činných v trestnom konaní bola a stále zostáva mravnostná trestná činnosť. V súvislosti so zvýšenou možnosťou cestovať do zahraničia v Českej republike, narastá trestná činnosť v oblasti „obchodu s bielym mäsom“. Ide o druh trestnej činnosti, pri ktorej organizované skupiny alebo jednotlivci najímajú ženy na dobrovoľnú prostitúciu vykonávanú na území ČR i v zahraničí alebo tieto ženy násilím nútia k tejto činnosti. Existujú informácie o pôsobení takýchto gangov, ktoré sa špecializujú na únosy a predaj dievčat skupinám, ktorým z toho plynú obrovské zisky. Tieto skupiny tvoria z veľkej časti osoby rómskeho pôvodu. Táto trestná činnosť môže byť posudzovaná podľa viacerých zákonov platných v Českej republike ako trestný čin obmedzovania osobnej slobody, zavlčenia do cudziny, či obchodovania so ženami.(viď príloha zákonníka).

Po období, keď bola Česká republika predovšetkým zdrojovou oblasťou, to znamená, že české dievčatá boli vyvážané do ostatných krajín, najmä západnej Európy, nastalo obdobie, kedy sa Česko stalo cieľovou krajinou tzv. sexuálnej turistiky.

Je známe, že na jednej strane zahraničné agentúry zariaďujú zájazdy klientom orientovaným na sexuálne pôžitky, ale tiež na druhej strane sú do tejto krajiny ilegálne dovážané ženy z Balkánu a z republík bývalého Sovietskeho zväzu.

Česká republika bola nedávno označená britskou televíziou BBC za tranzitné miesto v oblasti obchodovania so ženami.²⁵

²⁵ Reportér tejto televízie sa vydával za majiteľa londýnskeho nevestinca a v Čechách sa stretol s mužom, ktorý mu ponúkal 2 ženy za 3 500 Eur za mesiac. Pri tejto príležitosti sa nezabudol pochváliť, že mu v Čechách každá žena zarába okolo 90 000 Čk mesačne.

2.2.2 Bosna a Hercegovina

Balkán má v otázke obchodovania so ženami v rámci Európy, zvláštnu pozíciu. Je zaznamenaný veľký podiel žien pašovaných práve z Balkánu a cez Balkán. Táto podkapitola bude venovať zvláštnu pozornosť Bosne a Hercegovine, a to z toho dôvodu, že táto krajina zmenila svoje postavenie, čo sa týka obchodovania so ženami. V minulosti predstavovala krajinu cieľovú a dnes sa zmenila na krajinu pôvodu a tranzitu.

Z dôvodu, že krajiny Balkánu sa uchádzajú o členstvo v Európskej únii, otázka obchodovania s ľuďmi by sa mala riešiť na čo najvyššej úrovni a malo by sa pritom prihliadať na plnenie Kodanských kritérií, v ktorých sa okrem iného uvádza, že potencionálny člen musí pred vstupom do Európskej únie spĺňať podmienky zaručujúce rešpektovanie ľudských práv a ochranu menšín a zabezpečovať demokraciu a vládu zákona²⁶ a takisto musí spĺňať podmienky zakotvené v Charte základných práv Európskej únie týkajúce sa tejto problematiky.

Obete tejto ilegálnej činnosti vopred nie sú oboznámené s cieľom svojej cesty a často sa na ňu vydajú so zámerom pracovať v krajinách EÚ. Vo chvíli, keď sa dostanú na miesto určenia, sú im vzaté doklady a ich cesta ďalej putuje do nevestincov, kde sú predávané ako tovar.²⁷

V súčasnosti je obchodovanie s ľuďmi veľkým sociálnym problémom v Bosne a Hercegovine. Čo sa týka presnosti údajov, ako bolo vyššie spomenuté, v tejto oblasti sú informácie príliš zahmlené a nepresné. Úrad štátneho koordinátora pre boj s obchodom s ľuďmi a ilegálnou migráciou je v Bosne a Hercegovine jeden z najpresnejších zdrojov informácií v tejto oblasti. Podľa jeho zistení je obchod s ľuďmi na ústupe, ale stále neprestáva byť závažným problémom.

Na jednej strane môžu čísla vykazovať ústup obchodovania s ľuďmi, no na strane druhej je potrebné brať do úvahy aj flexibilitu obchodníkov a ich schopnosť zahmlievať svoju činnosť tak, aby sa informácie o nej nedostali do rúk proti tejto činnosti bojujúcim orgánom.

²⁶ Portál Európska únia: Prístupové kritéria. [online]. [2010-03-14]. Dostupné na internete: <http://www.europa.sk/pristupove_kriteria>

²⁷ Zmenil sa aj spôsob umiestnenia nevestincov. V období od polovice 90. rokov do roku 2003 sa nachádzali blízko základní pre vojakov, dnes sú umiestnené v podzemných bytoch, ktoré sú uzavreté pred spoločnosťou. Tieto byty sa stávajú väzením pre ženy a sú zariadené tak, aby sa obetiam nepodarilo ujsť.

Inak povedané, meniaci sa *modus operandi* je dnes stratégiou ilegálnych obchodníkov, ktorí sa chcú vyhnúť akémukoľvek stíhaniu, či policajnému vyšetrovaniu.

Dôležitým faktom tiež ostáva, že počet reálnych a identifikovaných obetí sa parametrálne odlišuje. Úrad štátneho koordinátora zaznamenal v roku 2005 jednu tretinu obetí obchodovania s ľuďmi z Bosny a Hercegoviny. Zvyšok tvorili obeť zo Srbska a Čiernej Hory, Rumunska, Ukrajiny, Moldavska, Ruska, Macedónska a Číny.

2.2.3 Slovinsko

Pri pokuse presne vyčíslieť a vyhodnotiť rozsah obchodovania s ľuďmi zo, cez a do Slovinska narazíme na problém, ktorý predstavuje nedostatok údajov. Je veľmi problematické obdržať aktuálny počet obetí najmä z dôvodu špecifickej povahy tohto druhu obchodovania a tiež kvôli nedostatočnej legislatíve v tejto oblasti.

Následkom je potom nízky počet registrovaných obetí v posledných rokoch, čo nie je v súlade so skutočným stavom. Trestné stíhanie obchodníkov s ľuďmi je skôr výnimkou a úspešným sa stáva často na základe svedeckých výpovedí obetí. Takéto výpovede však nie sú časté, keďže obeť nie sú uznané schopnými svedčiť, sú deportované ako ilegálni prisťahovalci alebo sa rozhodnú nesvedčiť zo strachu pred obchodníkmi v dôsledku nedostatočnej ochrany svedkov.

Je očividné, že problematika obchodovania s ľuďmi za účelom sexuálneho vykorisťovania pre Slovinsko nie je prioritou. V skutočnosti, keďže problém nie je možné explicitne merať ani zaznamenávať, javí sa, akoby ani neexistoval. Nedostatok, či dokonca absencia informácií a štatistík odrážajú nedostatok politických reakcií príslušných orgánov, vrátane vládnych úradov, mimovládnych organizácií ako aj medzinárodného spoločenstva, ktoré zápasí s týmto problémom.

Napriek nedostatkom údajov a nejednotnému systému ostáva nesporným faktom, že obchodovanie s ľuďmi sa týka aj Slovinska. Podľa niekoľkých štatistík, ktoré boli doteraz vytvorené a podľa pozorovaní medzinárodných organizácií je Slovinsko stále viac zasahované problematikou obchodovania s ľuďmi, ako krajina pôvodu, tranzitu, aj ako cieľová krajina.

Slovinsko svojou geografickou polohou vytvára výborné podmienky pre tento druh trestnej činnosti. Táto krajina je časťou balkánskej cesty, ktorá je známa využívaním na organizovaný zločin a obchodovanie s ľuďmi. Obeť obchodu z východnej Európy, najmä

z Ukrajiny, Rumunska a Moldavska vstupujú do Slovinska cez Maďarsko a obeť pochádzajúce z balkánskeho regiónu prichádzajú do Slovinska cez Chorvátsko.

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM, International organisation for migration) v roku 2001 publikovala výskum, ktorý dokazuje, že hlavná pozemná trasa z Balkánu do Talianska ide cez Bosnu, Chorvátsko a Slovinsko.²⁸

Slovinsko registrovalo prípady žien cestujúcich z Maďarska do Talianska cez Slovinsko. Rovnaké cesty sú zaznamenané v prípade Slovinska ako krajiny pôvodu a ako cieľovej krajiny. Zvyčajne, ak je Slovinsko v pozícii tranzitnej krajiny, obchodné cesty vedú do Talianska a odtiaľ do ďalších európskych krajín.

Výskumy a správy západnej Európy primárne považujú Slovinsko za krajinu tranzitu v obchodovaní s ľuďmi. Podľa odhadov Slovinskej mimovládnej organizácie 1500-2500 žien prichádzajúcich zo zahraničia prejde každý rok Slovinskom, väčšinou ide o ženy z východnej Európy a Balkánu smerujúce do západnej Európy.

Pri porovnávaní registrovaných prípadov Ministerstva vnútra Slovinska môžeme vidieť značné rozdiely. V roku 2002 bolo identifikovaných 50 prípadov, kedy ženy prešli cez Slovinsko a podľa indícií mohol byť tento prechod považovaný za ilegálne obchodovanie. 21 z týchto žien pochádzalo z Bulharska, 15 z Moldavska, 10 z Rumunska, 2 ženy boli z Estónska, jedna z Juhoslávie a jedna z Albánska.

Ďalšie informácie podľa dotazníkového výskumu tiež poukazujú na tranzitnú úlohu Slovinska v obchodovaní so ženami. Ukrajinská mimovládna organizácia zaznamenala od roku 1999 110 prosieb od mladých žien, ktoré prešli cez Slovinsko z Talianska, Nemecka, Grécka a Portugalska.

Slovinsko spájané s obchodovaním so ženami nie je neznámy pojem ani pre moldavskú, či nórsku mimovládnu organizáciu, ktoré vo svojich výskumoch uvádzajú túto krajinu ako tranzitnú, čo sa týka tejto oblasti ilegálneho obchodovania.

Slovinsko je takisto cieľovou krajinou a podľa výskumov slovinskej mimovládnej organizácie (Slovene NGO) je každý rok privezených do Slovinska 1500-2000 dievčat, najmä z Ukrajiny a Moldavska. Toto číslo je len hrubý odhad, nakoľko úrady nie sú schopné poskytnúť štatistické údaje týkajúce sa osôb, s ktorými sa obchoduje v krajine.

Napriek chýbajúcim oficiálnym údajom, existujú ukazovatele obchodovania so ženami z dôvodu sexuálneho vykorisťovania. Medzi také patria zvyšujúci sa počet reklám

²⁸ Kavčič, U. Women and trafficking: Trafficking from, to and through Slovenia. 2004. s. 131

ponúkajúci sexuálne služby, narastajúci počet nočných klubov, kde sa za takého služby platí a počet pracovných povolení pre takzvané „exotické tanečnice“.

V dôsledku nedostatočnej a často aj neexistujúcej kontroly obsahu reklám a súčasne poskytovaných služieb, môžu tieto reklamy zahŕňať a ponúkať služby žien, ktoré sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi.

Ďalším indikátorom je už spomínaný zvyšujúci sa počet nočných klubov, ktorý znamená zvýšený dopyt po sexuálnych službách. V týchto kluboch pracujú ženy z Ukrajiny, Moldavska, Ruska, Českej republiky, Slovenska, Bulharska, Rumunska a niekoľko žien z Kosova, Bosny a Hercegoviny a Chorvátska, ale nie je jasné, koľko z nich sa stalo obeťami obchodovania. Zvyčajne sa tieto ženy dostanú do Slovinska legálnym spôsobom a získajú pracovné povolenie. Najmä hraničné oblasti vykazujú koncentráciu takýchto nevestincov a klubov.

Takzvané rizikové oblasti v Slovinsku sú Murska Sobota, ktorá tvorí hranicu s Maďarskom, Maribor, Kranj a Jesenice na hranici s Rakúskom, Celje, Slovenj Gradec, Krško a Brežice, ktoré hraničia s Chorvátskom, Nova Gorica na hranici s Talianskom.

Nakoniec by sme sa na Slovinsko mohli pozrieť ako na krajinu pôvodu, z hľadiska problematiky obchodovania s ľuďmi. Ženy a dievčatá zo Slovinska sa stávajú obeťami a ich cesta smeruje najmä do krajín západnej Európy ako sú Taliansko, Španielsko, Holandsko a Nemecko.

Podľa medzinárodných zdrojov z obdobia od januára 1994 do júna 1995 bolo v Rakúsku, z celkového počtu obetí obchodovania s ľuďmi v počte 751, sedem obetí zo Slovinska. Aj v ďalších rokoch boli rozpoznané obeť z tejto krajiny v iných štátoch, čo nasvedčuje faktu, že Slovinsko je aj krajinou pôvodu v tejto oblasti.

2.2.4 Japonsko

Japonsko sa v oblasti problematiky obchodovania s ľuďmi nachádza v pozícii cieľovej krajiny najčastejšie pre ženy a deti z Číny, juhovýchodnej Ázie, východnej Európy a v menšej miere aj z krajín Latinskej Ameriky. Priekupníci tvoria súčasť syndikátu japonského organizovaného zločinu, obzvlášť patria do skupiny nazývanej Yakuza.²⁹

²⁹Portál Human trafficking: Japon[online].[cit. 2010-03-15]. Dostupné na internete: <<http://www.humantrafficking.org/countries/japan>>

Právny systém v Japonsku nedovoľuje cudzincom vykonávanie manuálnej a nekvalifikovanej práce a takisto aj krátkodobú prácu v dobe, keď sa cudzinec nachádza v krajine z dôvodu turistiky. Právo pracovať v krajine je zabezpečené len vydaním špeciálneho víza a tak najmä z dôvodu zlej informovanosti žien, ktoré sa chcú zamestnať v Japonsku, bez akéhokoľvek poznania právnej situácie, je takmer isté, že sa ocitnú v oblasti japonského podsvetia. V tejto etape sa opakuje už vyššie spomínaný scenár, podľa ktorého ďalej obchodovanie prebieha. V Japonsku sa každoročne rieši približne 400 prípadov obchodovania so ženami.

V roku 2003 vznikla v Japonsku 1. mimovládna občianska iniciatíva tohto druhu s názvom Združenie za zákaz obchodu s ľuďmi.³⁰ Jej vytvorenie bolo reakciou na dlhoročné apelovania zainteresovaných štátov a medzinárodných organizácií, ktoré nesúhlasili s politikou Japonska voči cudzincom pracujúcim v tzv. „sfére podsvetia“. Riešením japonskej vlády bolo vyhostenie takýchto cudzincov z krajiny aj v prípade, že svoje zamestnanie nevykonávali dobrovoľne. Vyhostením títo cudzinci automaticky strácali právo vymáhať sa odškodnenia. Cieľom je, aby bolo pri zaobchádzaní s ilegálnymi cudzincami zohľadňované dodržiavanie princípu ochrany ľudských práv a poskytnutie primeranej ochrany.

Japonská vláda bola v roku 2007 zaradená do druhej triedy v rámci plnenia minimálnych štandardov pre elimináciu obchodovania s ľuďmi.

Trestný zákonník, pracovné normy podľa zákona, zákon o prevencii prostitúcie, zákon o starostlivosti o dieťa a zákony týkajúce sa trestania činov súvisiacich s detskou pornografiou určujú tresty pre rôzne druhy obchodovania s ľuďmi v Japonsku. Podľa trestného zákonníka môžu byť obchodníci potrestaní odňatím slobody až na sedem rokov.

V roku 2006 japonská vláda 78 podozrivých zo spáchania trestného činu obchodovania s ľuďmi, stíhaní boli 17 obchodníci a v 15 prípadoch boli obchodníci odsúdení na dobu v rozmedzí od jedného do sedem rokov.

V rámci ochrany obchodovaných osôb sú obeť tejto trestnej činnosti umiestňované do už existujúcich útulkov pre obeť domáceho násillia, ktoré sú často kritizované pre absenciu používania iných jazykov ako japonského.

³⁰ Hashimotová, D. Obchod s ľuďmi pokračuje aj v dvadsiatom prvom storočí. 2003.[cit. 2010-03-15]. Dostupné na internete: < http://hn.hnonline.sk/2-21609975-k10000_detail-c>

Japonská vláda obetiam platí zdravotnú starostlivosť a prostredníctvom Medzinárodnej organizácie pre migrácia zabezpečuje následnú repatriáciu obetí.

2.2.5 Slovenská republika

Problém obchodovania s ľuďmi neobišiel ani Slovenskú republiku. Naša krajina je vo väčšine prípadov krajinou pôvodu, ale vďaka výhodnej geografickej polohe sa často ocitáme aj v pozícii tranzitnej krajiny pre ženy z Ukrajiny, Ruska a Bulharska. Najčastejšími obeťami tohto obchodu sa na Slovensku stávajú ženy, v niektorých prípadoch aj deti. Cieľovými krajinami pre obeť zo Slovenska sú najmä Rakúsko, Nemecko, Holandsko, Grécko, Taliansko a Francúzsko.³¹

Otázka obchodovania so ženami sa dotýka najmä žien vo veku od 18 do 25 rokov. Slovenská republika bola v roku 2005 zaradená do tretej podskupiny druhej skupiny, podľa „minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi.“³²(viď príloha č.2)

Na základe týchto informácií môžeme dospieť k poznatku, že Slovensko patrí medzi štáty, ktoré za posledné roky výrazne neposilnili svoje postavenie v otázke boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Z pohľadu medzinárodného práva verejného, záväzky Slovenskej republiky v problematike boja proti obchodovaniu s ľuďmi sú upravené viacerými zmluvami. Medzi tieto zmluvy patrí Dohovor o potieraní obchodu so ženami a deťmi z roku 1924, Dohovor a Záverečný protokol o potlačovaní obchodu s ľuďmi a vykorisťovaní prostitúciou druhých osôb z roku 1950, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1979, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach z roku 1966, Opčný protokol k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z roku 1999, Dohovor OSN proti

³¹ Sita. Obchodovanie s ľuďmi je problémom aj Slovenska. 2003. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: <http://mesto.sk/prispevky_velke/bratislavsky/obchodovaniesludmi1065434340.phtml>

³² Kubovičová, K. Medzinárodná organizácia pre migráciu. Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. 2009. [online]. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=sprava+o+aktivitach+vlady+Slovenskej+republiky+obchodovanie+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

nadnárodnému organizovanému zločinu z roku 2000, Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi z roku 2001.³³

Národný program Slovenskej republiky v boji proti obchodovaniu s ľuďmi

Na Slovensku sa rovnako ako v iných krajinách za základné problémy a dôvody obchodovania s ľuďmi pokladajú chudoba, vysoká nezamestnanosť a nízka úroveň vzdelania.

Tento program predstavuje národnú stratégiu v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a jeho prvoradým cieľom je zabezpečiť komplexnú a účinnú národnú stratégiu boja proti tomuto obchodovaniu.

Vláda Slovenskej republiky v súvislosti s týmto programom zaujala postoj aktívnej účasti a program politicky a finančne podporuje. Okrem tejto podpory tiež prebrala zodpovednosť za definíciu cieľov, implementáciu opatrení a dosiahnutie cieľov národného programu.

Národný program rešpektuje medzinárodné štandardy ochrany ľudských práv a rovnosti pohlaví a je postavený na základe piatich princípov. Patrí sem už skôr spomínaný princíp aktívnej účasti, princíp občianskej spoločnosti, princíp rešpektovania ľudských práv, princíp medzirezortnej spolupráce a princíp udržateľnosti.

Opatrenia proti obchodovaniu s ľuďmi sú v Slovenskej republike zakotvené v legislatívnej úprave. Bol podpísaný Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, ktorý je dodatkovým protokolom k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

V trestnom zákone Slovenskej republiky sa nachádzajú prijaté zákony, v ktorých je zakotvené postavenie obetí v trestnom konaní a tiež možnosti náhrady škôd, o ktoré obeť môžu žiadať aj v inom členskom štáte ako v tom, kde majú trvalé bydlisko.

Na území Slovenskej republiky môžu obeť tejto trestnej činnosti získať povolenie na tolerovaný pobyt, ktoré udeľuje policajný útvar cudzincovi, ktorý sa stal obeťou

³³ Medzinárodná organizácia pre migráciu. Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi. 2009. [online]. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: <http://www.google.sk/#hl=sk&q=sprava+o+aktivitach+vlady+Slovenskej+republiky+obchodovanie+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

obchodovania s ľuďmi a má najmenej 18 rokov. Toto povolenie sa udeľuje maximálne na 40 dní. Ak je obeťou osoba mladšia ako 18 rokov v týchto veciach za ňu koná jej zákonný zástupca alebo priradený opatrovník. Zákon oslobodzuje obeť od platenia správneho poplatku za udelenie povolenia na tolerovaný pobyt.

Na národnej úrovni je táto forma trestnej činnosti definovaná ako kupliarstvo. Tento druh trestnej činnosti má najväčší dopad na ženy a dievčatá z oblastí so zvýšenou nezamestnanosťou, prípadne výskytom rómskej populácie. Z dôvodu nepresnosti štatistík a často mätúcich informácií v tejto oblasti Rada vlády Slovenskej republiky iniciovala na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky vytvorenie odboru kriminológie a prevencie kriminality, ktorý bude spolu s ďalšími inštitúciami skúmať výskyt latentnej kriminality na Slovensku.

Organizácie na Slovensku

Cesta späť

Organizácia Cesta späť vznikla v roku 2005 a jej činnosť sa orientuje na problematiku obchodovania s ľuďmi. Poskytuje kompletné služby osobám, ktoré sa stali obeťami tejto trestnej činnosti bez rozdielu rasy, národnosti, etnickej príslušnosti a vierovyznania.³⁴

Organizácia svojou činnosťou dbá aj na prevenciu obchodovania s ľuďmi, venuje sa aktivitám, do ktorých zapája verejnosť, organizuje vzdelávacie semináre a konferencie.

Cesta späť spolupracuje aj s inými organizáciami pôsobiacimi v oblasti obchodovania s ľuďmi na národnej a medzinárodnej úrovni.

Medzi ďalšie aktivity organizácie patrí informovanie verejnosti prostredníctvom vytvárania informačných sietí, či tvorbou štatistík a publikačnou činnosťou.

Kultúrne združenie Rómov Slovenska

Kultúrne združenie Rómov Slovenska je svojou povahou občianskym združením. Vzniklo v roku 1994 v Nitre a dnes je jeho sídlom Banská Bystrica.

Odyseus

³⁴ Bačová a kol. Žena nie je tovar. Bratislava: Aspekt. 2005. S 405

Odyseus je takisto občianske združenie, ktoré existuje od roku 1997. Jeho činnosť sa sústreďuje na pomoc ľuďom závislým od drog, ale tiež osobám poskytujúcim sexuálne služby na ulici. Zameriava sa na zvýšenie kvality života ohrozených skupín ľudí, do ktorých patria aj osoby pracujúce v sexbiznise. Pre tieto osoby od roku 2003 prevádzkuje Klub Podchod, čo je bezpečný priestor pre ľudí, ktorí poskytujú sexuálne služby na uliciach.³⁵

2.4 Politiky a činnosť EÚ v boji proti obchodovaniu so ženami

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi, a špeciálne so ženami a s deťmi, s cieľom sexuálneho využitia, sa stal politickou prioritou na úrovni Európskej únie. Už od roku 1996 sa Európska únia aktívne zapája do rozvoja všeobecného a multidisciplinárneho prístupu pri prevencii a boji proti tomuto nelegálnemu druhu obchodovania. Do svojich aktivít zahŕňa rôzne mimovládne organizácie a sociálne úrady, súdnictvo, právne posilnenie ako aj migračné úrady.

Takýto prístup zahŕňa národnú aj medzinárodnú spoluprácu. Sú potrebné rôzne opatrenia vrátane právnej ochrany všetkých osôb, preventívnych opatrení ako aj opatrení, ktoré zabezpečia efektívnu ochranu, pomoc a podporu obetiam. Keďže práve ženy sú v tejto problematike najzraniteľnejšie, je potrebné nazerať na problém aj z hľadiska presadzovania rovnosti mužov a žien. Európsky parlament bol vždy aktívny v oblasti vyžadujúcej ďalšie opatrenia na európskej úrovni, či už na úrovni prevencie alebo boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Dokladá to niekoľkými uzneseniami vrátane špeciálneho uznesenia proti obchodovaniu so ženami.

Existuje všeobecná zhoda, a to najmä pokiaľ ide o potrebu rozvíjať preventívne opatrenia, trestné legislatívy ako aj spoluprácu medzi justičnými a policajnými orgánmi, ochranu, pomoc a podporu obetiam a vhodné kooperatívne politiky.

Všetky tieto prvky vyžadujú rôzne iniciatívy v závislosti na type obchodu (za účelom nútenej práce, alebo za účelom sexuálneho vykorisťovania) a na obeti.

Zatiaľ bola Európska únia aktívnejšia v prijímaní iniciatív na rozvoj trestnoprávných predpisov a presadzovania práva a súdnej spolupráce ako v prevencii obchodovania s ľuďmi a ochrane obetí. V prvom oznámení o obchodovaní so ženami za účelom sexuálneho

³⁵ Bačová a kol. Žena nie je tovar. Bratislava: Aspekt. 2005. S 406-407

vykorisťovania v roku 1996 Európska komisia vypracovala európsku stratégiu pre prevenciu a boj proti tomuto javu. V tom istom roku sa mandát Europolu rozšíril, s cieľom umožniť organizácii bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi. Navyše, v novembri 1996 bol zavedený program podpory a výmeny s názvom STOP, organizovaný zodpovednými osobami (úradníkmi verejnej správy a mimovládnyimi organizáciami) pre prevenciu a boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu zneužívaniu detí.

Od mája roku 1999 sú opatrenia Európskej únie o boji proti obchodovaniu s ľuďmi jasne uvedené v Hlave VI Amsterdamskej zmluvy.

Prevencia a boj proti obchodovaniu s ľuďmi sa môžu vyskytnúť ako problém aj počas procesu rozširovania Európskej únie. Európska únia sa aktívne podieľa na pomoci kandidátskym krajinám pri zlepšovaní ich pracovných trhov a životnej úrovne, najmä tým, že sa snaží o zvýšenie účasti žien čo sa týka pracovných príležitostí. Kandidátske krajiny sa môžu zúčastňovať aj osobitných programov Spoločenstva v partnerstve s členskými štátmi, napríklad programu STOP, DAPHNE, EQUAL a programu pre rovnosť žien a mužov.

Európska únia vyvinula v boji proti nezákonnému obchodovaniu legislatívu a politiku vrátane Rámcového rozhodnutia Rady v boji proti obchodovaniu s ľuďmi pod názvom plán Európskej únie týkajúci sa osvedčených postupov, noriem a prevencie v boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

Ako ďalší krok Európska únia vydala legislatívne opatrenia, ktoré majú zefektívniť trestanie obchodníkov s ľuďmi a zvýšiť ochranu obetí. Medzi tieto opatrenia patria Rámcové rozhodnutie rady z júla 2002 v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, Rámcové rozhodnutie rady z decembra 2003 v boji proti sexuálnemu zneužívaniu detí a detskej pornografii, Nariadenie rady z apríla 2004 o vydávaní povolení na pobyt obetiam obchodu s ľuďmi, pochádzajúcim z tretích krajín, ako aj osobám, zapojeným do napomáhania ilegálnej imigrácii, a ktoré spolupracujú so zodpovednými orgánmi.³⁶

³⁶ Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť. Obchodovanie s ľuďmi. Dostupné na internete:

< http://ec.europa.eu/justice_home/key_issues/human_trafficking/human_trafficking_1004_sk.pdf >

3 Medzinárodné organizácie v boji proti obchodovaniu so ženami

Podľa definície obchodovania s ľuďmi je táto oblasť medzinárodným problémom, ktorý presahuje národné hranice štátov. Z tohto dôvodu sa v tejto oblasti vyžaduje medzinárodná spolupráca na úrovni takých organizácií ako je Európska únia, OSCE (Organisation for security and co-operation in Europe), NATO, Rada Európy, IOM (International organisation for migration), UNHCR (Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov), UNICEF, ale tiež regionálnych iniciatív akými sú napríklad Pakt stability pre juhovýchodnú Európu a SECI (Southeast European cooperative initiative).

Rastúce obavy z prekvitania obchodovania s ľuďmi nútia medzinárodné organizácie posilňovať ich úlohu v tejto oblasti.

3.1 La Strada

La Strada je medzinárodná sieť deviatich nezávislých mimovládnych organizácií bojujúcich za ľudské práva, ktoré sa nachádzajú v Holandsku, Poľsku, Českej republike, Bielorusku, Ukrajine, Moldavsku, Bosne a Hercegovine, Bulharsku a v Macedónsku.

Je reprezentovaná medzinárodným sekretariátom so sídlom v Amsterdame, ktorý sa zameriava na medzinárodné siete, lobbying a vzťahy s verejnosťou v mene členských organizácií. Sekretariát sa snaží o tvorbu spoločných politík, akčných plánov, harmonizovanej lobby a záujmových programov.

Sekretariát udržiava a rozširuje vzťahy medzi La Strada a národnými a medzinárodnými organizáciami, národnými vládami, európskymi inštitúciami a orgánmi OSN. Podporuje budovanie kapacít členov a poskytuje fórum pre mimovládne organizácie na tému obchodovania s ľuďmi. Je tiež archívnym a dokumentačným domovom a spravuje medzinárodné webové stránky organizácie La Strada.

Všetky členské organizácie La Strada sú registrované ako nezávislé mimovládne organizácie a pracujú na základnej úrovni. Sú zjednotené pod Valným zhromaždením

medzinárodnej organizácie La Strada, ktorá je rozhodujúcim orgánom siete, určuje stratégie a politiky a volí členov predstavenstva. Na medzinárodný sekretariát dohliada Rada.³⁷

Cieľom tejto organizácie je predchádzať obchodovaniu s ľuďmi, pričom kladie dôraz najmä na ženy zo strednej a východnej Európy. Prioritou je zlepšenie postavenia žien a podpora ich všeobecných práv, vrátane možnosti voľby emigrovať a pracovať v zahraničí a zároveň byť chránená pred násilím a zneužívaním.³⁸

La Strada v Bielorusku

Program La Strada v Bielorusku realizuje „Kresťanské združenie mladých žien v Bielorusku“ (BYWCA). Táto mimovládna organizácia vznikla v roku 1996. V roku 1999 bola pridružená k svetovému ženskému hnutiu YWCA, ktoré v súčasnosti združuje ženy a dievčatá v 122 krajinách po celom svete. Hlavným cieľom organizácie je zvyšovať postavenie žien v spoločnosti a podporovať uplatňovanie ženských práv. Všetky programy tejto organizácie sa sústreďujú na potreby žien v rôznych oblastiach ako napríklad násilie páchané na ženách (sem patrí aj obchodovani so ženami a domáce násilie), reprodukčné zdravie, rozvoj vodcovských schopností mladých žien, rodové vzdelávanie a podobne.

BYWCA sa pripojila k organizácii La Strada v roku 2001, ale už od roku 1998 rozvíja svoje projekty proti obchodovaniu s ľuďmi. Od roku 2001 La Strada Bielorusko vyvinula nezávislý expertný program v Bielorusku, ktorý v otázke obchodovania s ľuďmi slúži ako zdroj a konzultačné centrum pre ďalšie mimovládne organizácie, vládne štruktúry a medzinárodné agentúry so sídlom v Bielorusku.

V organizácii pracuje desať odborníkov v sociálnej, sociologickej, psychologickej a v právnej oblasti.

Organizácia BYWCA má svoje vlastné lobby, ktorého hlavným cieľom je dosiahnutie súladu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi s medzinárodnými normami v oblasti prevencie, ochrany, podpory ľudí, ktorí sa stali obeťami

³⁷ La Strada International. Information La Strada International. 2010. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: < <http://www.lastradainternational.org/?main=informationlsi>>

³⁸ La Strada International. European network against trafficking in human beings. 2010. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: < <http://www.lastradainternational.org/?main=home>>

tejto trestnej činnosti ako aj v spôsobe stíhania obchodníkov. La Strada vidí svoju úlohu v monitorovaní štátnych záväzkov a v podpore efektívnych mechanizmov pri implementácii práva.

La Strada aktívne prispela k vytvoreniu prvého národného akčného plánu v boji proti obchodovaniu s ľuďmi (2002-2007) a vykonávala lobby pre rozvoj nového programu. V roku 2005 boli odporúčania organizácie La Strada začlenené do prezidentského nariadenia o postavení obchodovaných osôb.

Napriek faktu, že mimovládne organizácie v Bielorusku pracujú v nepriaznivých politických, ekonomických a sociálnych podmienkach, zohrávajú kľúčovú úlohu pri riešení problémov v otázke obchodovania s ľuďmi.

La Strada uľahčuje výmenu informácií a osvedčených postupov medzi mimovládnymi organizáciami prostredníctvom rôznych seminárov, konferencií a stáží, ktoré výrazne prisievajú k posilneniu mimovládneho sektora a jasne formulujú svoje záujmy, potreby a práva.

Cieľom spolupráce organizácie s verejnosťou a masmédiami je vytvorenie a získanie dobre informovanej verejnej mienky o probléme obchodovania s ľuďmi a priateľskej pozície voči obetiam, ktoré prežili rôzne formy obchodovania.

La Strada vydáva mesačné tlačové správy pre novinárov, organizuje rôzne akcie a vydala manuál pre novinárov.

Ďalšou činnosťou La Strada je monitorovanie trendov v obchodovaní s ľuďmi a vedenie výskumu, ktorý nám umožňuje lepšie pochopiť regionálne tendencie a poskytuje vhodné riešenia pre novo-vynárajúce sa výzvy. La Strada v Bielorusku riadila rôzne výskumné projekty pre ECPAT International, IOM, Rozvojový program OSN a OSCE.

Prevenencia a vzdelávanie patria medzi nástroje tejto organizácie v boji proti obchodovaniu. Keďže dobrá informovanosť je základom pre efektívne vyhýbanie sa riziku, La Strada vedie skupinu špecialistov, ktorí informujú rizikové skupiny o migrácii do zahraničia prostredníctvom vydávania brožúr, prospektov, plagátov, letákov a podobne.

V prípade pomoci obetiam vedie rehabilitačné a reintegračné programy, poskytuje lekárske, psychologické, právne, informačné, emocionálne a odborné školenia.

Od roku 2004 La Strada prevádzkuje malý útulok pre ženy, ktoré sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi a kde týmto ženám poskytuje krátkodobé prístrešie a potrebnú pomoc.

Všetky služby poskytované organizáciou La Strada sú zadarmo a sú založené na princípe rešpektovania ľudských práv obchodovaných osôb. Ďalšími zásadami sú dôveryhodnosť a anonymita, pričom organizácia pracuje na základe dobrovoľnej účasti oprávnených osôb.

La Strada venuje špeciálnu pozornosť podpore a rozvoju vnútroštátneho mechanizmu, ktorý zabezpečuje ochranu a pomoc obchodovaným osobám po celej krajine prostredníctvom inštitucionálnej spolupráce medzi vládnyimi a mimovládnyimi organizáciami.³⁹

La Strada v Holandsku

Holandská nadácia proti obchodovaniu s ľuďmi (STV) bola založená v roku 1987. Od roku 1995 do roku 2004 STV bol oficiálnym koordinátorom projektu La Strada. Od založenia medzinárodnej organizácie La Strada sa STV stalo jedným z deviatich členov La Strada organizácie. V roku 2007 sa zmenil názov STV na Koordinačné centrum obchodu s ľuďmi (CoMensha). CoMensha je organizácia, ktorá je začlenená do Dutch Shelters Federation na čele s národným koordinátorom. Na tejto pomoci zatiaľ pracuje sedem členov, ktorý sa neriadia úplne presne podľa programu La Strada. Organizácia funguje ako národné ohlasovacie a registračné miesto pre obchodované osoby.

CoMensha dostáva každoročne približne 800 správ o prípadoch obchodovania s ľuďmi. Pomocné centrum potom vytvára v čo najväčšej možnej miere komplexné súbory registrovaných klientov. Tieto údaje sú získavané od partnerských organizácií CoMensha alebo iných úradov a osôb oznamujúcich obchodovanie s ľuďmi ako sú napríklad polícia, prístrešky, sociálne organizácie alebo jednotlivci.

CoMensha ďalej podáva tieto správy Holandskému národnému spravodajstvu pre obchodovanie s ľuďmi, ktoré využíva tieto údaje pre výročné správy a odporúčania holandskej Rade ministrov.

³⁹ La Strada Belarus. Organisation. 2010. [cit.2010-03-17]. Dostupné na internete: < <http://www.lastradainternational.org/?main=lastradaoffices§ion=belarus> >

CoMensha udržuje a chráni regionálnu sieť, ktorá je založená s úmyslom podporovať obeť či už materiálne, teda poskytnutím prístrešia alebo sociálne. Túto sieť tvoria úkryty, právnici, sociálna práca, sociálne skupiny, organizácie pre duševné zdravie, polícia, starostlivosť o mládež, skupiny pre podporu utečencov, podpora obetí a miestne vládne organizácie. Spolupráca celej tejto siete funguje za účelom podporovať a ponúknuť klientom potrebnú pomoc. V prípade nahlásenia obchodovanej osoby, CoMensha umiestni túto osobu do prístrešku. Ďalej preberá zodpovednosť miestna sieť pod vedením miestne koordinátorskej starostlivosti.

CoMensha podporuje sieť prostredníctvom poskytovania konzultácií o možných riešeniach starostlivosti, predsedá schôdzam, ponúka konkrétne možnosti budovania kapacít, či podporou rokovaní s miestnymi orgánmi, napríklad o zvýšení počtu zamestnancov.

Akonáhle sa obchodovaná osoba vracia naspäť do svojej krajiny pôvodu, CoMensha koordinuje jeho návrat a opätovné začlenenie v spolupráci s rôznymi organizáciami.

Ak sa klient vráti, CoMensha má väzby s krajinou pôvodu prostredníctvom národných organizácií La Strada a tiež ďalšími organizáciami, aby bola zaistená jeho reintegrácia. Niektoré osoby nemajú z istých dôvodov záujem vrátiť sa do svojej krajiny pôvodu. V týchto prípadoch sú tiež podporovaný organizáciou CoMensha. Môžu požiadať o predĺženie povolenia na pobyt a v takomto prípade je pre klienta rozhodujúca bezpečnosť súboru. CoMensha vytvára bezpečnostné súbory pre klienta, ktoré obsahujú všetky dôležité informácie týkajúce sa postavenia klienta a situácie v jeho krajine pôvodu.⁴⁰

3.2 Rada Európy a boj proti obchodovaniu s ľuďmi

Rada Európy sa otázkou obchodovania s ľuďmi zaoberá už od konca 80-tych rokov 20. storočia. V tejto sfére podniká rôzne aktivity, medzi ktoré patrí napríklad vytváranie právnych prostriedkov, navrhovanie stratégie, riadenie výskumu, zapája sa do právnej a technickej spolupráce a monitoruje situácie.

⁴⁰ La Strada Netherlands. CoMensha. 2010. [cit.2010-03-17]. Dostupné na internete: <<http://www.lastradainternational.org/?main=lastradaoffices§ion=netherlands>>

Hlavné texty, ktoré Rada prijala v tejto oblasti sú : Odporúčanie č. R (2000) 11 Výboru ministrov členským štátom Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania a Odporúčanie Rec (2001) 16 Výboru ministrov členským štátom Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním.⁴¹

Rada vytvorila v roku 2005 nový dohovor, Dohovor Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý bol 16.mája 2005 predložený na podpis vo Varšave, kde sa konal tretí summit hláv štátov a vlád Rady Európy. Ako základ tohto dohovoru slúži Palermský protokol a tiež berie do úvahy medzinárodné právne prostriedky. Cieľom dohovoru je zvýšiť ochranu a štandardy.

Dohovor Rady Európy definuje obchodovanie s ľuďmi ako činnosť verbovania, prepravy, odovzdania, prechovávanía alebo prevzatia ľudí pod hrozbou použitia násilia alebo iných foriem donucovania, únosu, podvodu, ľsti, zneužitia právomoci alebo zraniteľného postavenia, alebo prijatia alebo poskytnutia platieb alebo prospechu na dosiahnutie súhlasu osoby majúcej kontrolu nad inou osobou na účely vykorisťovania.⁴²

V dohovore sa uvádza aj dôležitosť správnej identifikácie obetí, aby sa zabránilo zlému policajnému prístupu k týmto ľuďom a aby neboli považovaní za zločincov, či ilegálnych migrantov. Počas identifikácie je zakázaná deportácia obetí z krajiny.

Dôležitou zložkou dohovoru je jeho monitorovací mechanizmus. Tento mechanizmus v Dohovore Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi tvoria dva piliere. Prvým z nich tvorí skupina expertov na problematiku obchodovania s ľuďmi pod názvom GRETA. Ich úlohou je sledovať implementáciu dohovoru, vypracovávať hodnotiace správy o činnosti zmluvných strán a pri zistení nedostatočnej aktivity zmluvných strán ich nabádať k lepšiemu plneniu dohovoru.

⁴¹ Rada Európy. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Str. 7. [online]. Dostupné na internete: <http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/Boj%20proti%20obchodovaniu%20s%20ludmi.pdf>

⁴² Rada Európy. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Str. 11. [online]. Dostupné na internete: <http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/Boj%20proti%20obchodovaniu%20s%20ludmi.pdf>

Druhým pilierom je Výbor zmluvných strán, ktorého členmi sú zástupcovia štátov zmluvných strán. Na základe odporúčaní a hodnotení GRETA môže Výbor odporúčania adresovanej strane prijať.⁴³

⁴³ Rada Európy. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Str. 17. [online]. Dostupné na internete: <http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/Boj%20proti%20obchodovaniu%20s%20ludmi.pdf>

Záver

V práci som sa snažila rozpracovať problematiku obchodovania so ženami v čo najširšej možnej miere a priniesť čo najviac informácií o situácii v tejto oblasti.

Prostredníctvom rodovej problematiky bolo mojim cieľom zdôrazniť počiatky vzniku „nižšieho“ postavenia žien v spoločnosti oproti mužom a s tým súvisiacu potrebu bojovať za zrovnoprávnenie ženských práv, čo je aktuálne dodnes.

Rodové stereotypy, ktorými popisujem zaužívané vnímanie postavenia žien mi pomohli sa ďalej prepracovať k problematike obchodovania so ženami, ktorá úzko súvisí s týmto problémom.

Problematika obchodovania so ženami má konkrétnu formu a je potrebné, aby aj v dnešnej dobe a dnešnej spoločnosti bola riešená ako reálny problém ľudstva v 21.storočí. Dostupnosť k informáciám týkajúcim sa problému obchodovania s ľuďmi je príliš obmedzená a aj prípadné dopracovanie sa k istým faktom ešte nemusí vyjadrovať skutočnú situáciu. Štatistiky sa v tejto oblasti vytvárajú zväčša odhadom a je takmer nemožné dopracovať sa ku konkrétnym číslam.

Výber krajín, ktoré prezentujem vo svojej práci v súvislosti s fenoménom obchodovania so ženami je na základe zvýšenej závažnosti tejto problematiky v opisovaných oblastiach a potrebe tento problém riešiť. Toto riešenie môže byť efektívne, len ak bude vykonávané na medzinárodnej úrovni, keďže aj problematika obchodovania s ľuďmi nie je problémom len jedného štátu. Je potrebné zjednotiť vzájomné politiky v tejto oblasti, aby sa dospelo k úspešnému riešeniu tohto závažného problému.

Na základe informácií, ktoré som zozbierala, roztriedila a analyzovala v práci som presvedčená, že dôležitým krokom k zabráneniu popisovaného javu je efektívna informovanosť verejnosti, ktorá je základným stavebným prvkom prevencie. Je potrebné, aby sa dnešná spoločnosť pozerala na tento problém súčasným pohľadom a zmenila stereotypné vnímanie obetí ako niekoho, kto sa vlastnou vinou ocitá v tejto situácii.

Dôležitým článkom spracovania faktov, ktoré súvisia s problematikou obchodovania so ženami sú medzinárodné organizácie. Bez nich by nebolo možné monitorovať situáciu v tejto ilegálnej činnosti a aj keď je priam nemožné dospieť k presným informáciám, prostredníctvom organizácií ako je napríklad La Strada sa môžeme dopracovať aspon k čiastočnému prehľadu a štatistikám.

Ako som spomínala už vyššie, dostupnosť informácií k tejto téme je príliš obmedzená a pred začatím písania tejto práce som ani ja nebola oboznámená s konkrétnymi aspektmi problému. Až postupným zozbieraním informácií som získavala predstavu o reálnej závažnosti tohto javu. Nadobudla som presvedčenie, že problémom je potrebné zaoberať sa na omnoho vyššej úrovni a to napríklad prostredníctvom efektívnej komunikácie, či už na národnej, medzinárodnej alebo len medziľudskej úrovni, lebo práve tá nás môže priviesť k reálnym a pozitívnym výsledkom.

BIBLIOGRAFIA

Knihy / Monografie

1. Kvapilová, E. – Porubánová S. 2001. Nerovné cesty k rovnosti. Bratislava : Medzinárodné stredisko pre štúdium rodiny, 2001. 115s. 80-89048-02-1
2. Bačová, V. a kol. 2005. Ružový a modrý svet. 2.vydanie. Dunajská Streda : Občan a demokracia a Aspekt, 2005. 292s. 80-89140-52-2
3. Bačová, V. a kol. 2002. Žena nie je tovar. Dunajská Streda : Aspekt, 2005. 434s. 80-85549-50-6
4. Stiegler, B. 2002. Ako uplatňovať rodové hľadisko. Bratislava : Aspekt, 2002. 39s. 80-85549-32-8
5. Zavratnik, Z. a kol. 2004. Women and trafficking. Ljubljana : Mirovni Institut, 2004. 179s. 961-6455-30-3

Články zo zborníkov a monografie

1. Farkašová, K. 2000. Pohľady na obchod so ženami. Bratislava : FES, 2000. 36s.
2. Butterwerck, B. 1998. La Strada Česká republika. In *Obchod so ženami v postkomunistických zemích střední a východní Evropy*. Praha : La Strada Česká republika, 1998. S. 9-12

Internetové a elektronické zdroje

1. Bosá, M. a kol. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien. In *Glosár rodovej terminológie*. [online] [cit. 2010-02-13]. Dostupné na internete :
< <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1&ami=1&vid=131>>
2. DeBusschere, K. Boj proti obchodu s ľuďmi na Balkáne. 2007.[cit.2010-02-15]. Dostupné na internete: < <http://www.zahranicnapolitika.sk/index.php?id=194&tl=13>>
3. Hruška, B. Obchod s ľuďmi vynáša rovnako ako drogy a zbrane. 2008.[cit.2010-02-15]. Dostupné na internete:
< <http://aktualne.centrum.sk/zahranicie/europa/clanek.phtml?id=1152440>>

4. Prístupové kritériá. [cit.2010-03-08]. Dostupné na internete:
< http://www.europskaunia.sk/pristupove_kriteria>
5. Portál Human trafficking: Japon[online].[cit. 2010-03-15]. Dostupné na internete:
<<http://www.humantrafficking.org/countries/japan>>
6. Hashimotová, D. Obchod s ľuďmi pokračuje aj v dvadsiatom prvom storočí. 2003.[cit. 2010-03-15]. Dostupné na internete: < http://hn.hnonline.sk/2-21609975-k10000_detail-c>
7. Sita. Obchodovanie s ľuďmi je problémom aj Slovenska. 2003. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete:
<http://mesto.sk/prispevky_velke/bratislavsky/obchodovanie-sludmi1065434340.phtml>
8. La Strada International. Information La Strada International. 2010. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete: < <http://www.lastradainternational.org/?main=informationlsi>>
9. La Strada International. European network against trafficking in human beings. 2010. [cit.2010-03-16]. Dostupné na internete:
< <http://www.lastradainternational.org/?main=home>>
10. La Strada Belarus. Organisation. 2010. [cit.2010-03-17]. Dostupné na internete:
<<<http://www.lastradainternational.org/?main=lastradaoffices§ion=belarus>>
11. La Strada Netherlands. CoMensha. 2010. [cit.2010-03-17]. Dostupné na internete:
<<http://www.lastradainternational.org/?main=lastradaoffices§ion=netherlands>>
12. Portál NATO. Boj proti obchodu s ľuďmi. 2006. [2010-03-18]. Dostupné na internete:
<<http://www.nato.int/docu/review/2006/issue2/slovak/Analysis.html>>
13. Kubovičová, K. 2009. *Základné informácie o problematike obchodovania s ľuďmi*. [online]. Bratislava: Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na internete:
<http://www.google.sk/#hl=sk&source=hp&q=zakladne+informacie+o+problematike+obchodovania+s+ludmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>
14. Rada Európy. 2006. *Ľudská bytosť nie je na predaj*. [online]. Bratislava: Informačná kancelária Rady Európy, 2006. [cit. 2010-03-18]. Dostupné na internete:
<http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/Boj%20proti%20obchodovaniu%20s%20ludmi.pdf>

PRÍLOHY

Príloha č.1: **Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie,** **Článok 5**

„Štáty, zmluvné strany, prijímú všetky príslušné opatrenia:

a) na zmenu spoločenských a kultúrnych zvyklostí, pokiaľ ide o chovanie mužov a žien, s cieľom dosiahnuť odstránenie predsudkov a zvykov a všetkých iných praktík založených na myšlienke podradenosti a nadradenosti niektorého z pohlaví alebo na stereotypných úlohách mužov a žien;

b) na zabezpečenie toho, aby rodinná výchova zahŕňa riadne pochopenie materstva ako o spoločenskej funkcie a uznanie spoločnej zodpovednosti mužov a žien za výchovu a rozvoj ich detí, pričom sa rozumie, že záujem detí sa vo všetkých prípadoch stavia na prvé miesto.“⁴⁴

⁴⁴ Portál Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=715>>

Príloha č.2: „Minimálne štandardy“ eliminácie obchodovania s ľuďmi

1. v štáte je zakázané obchodovanie s ľuďmi a trestá sa,
2. tam, kde dochádza k obchodovaniu s ľuďmi za použitia násilia, ľsti, prinútenia, alebo kde sú obeťami obchodovania deti – teda obeť, u ktorých sa nedá predpokladať plnohodnotný súhlas, alebo ide o obchodovanie s ľuďmi, ktoré zahŕňa únosy alebo zavlčenie do cudziny alebo spôsobí smrť, musí byť trest za takéto činy primerane vysoký (tak ako pri trestnom čine znásilnenia),
3. za určité formy obchodovania s ľuďmi musí byť trest dostatočne odstrašujúci (v dĺžke trvania nepodmienečného trestu odňatia slobody), ktorý zohľadňuje neľudskú povahu spáchaného činu,
4. vláda krajiny musí vyvíjať riadne, náležité a trvalé snahy k zamedzeniu a potieraniu obchodovania s ľuďmi.⁴⁵

⁴⁵ Správa o aktivitách vlády Slovenskej republiky v roku 2005 zameraných na prevenciu a potláčanie obchodovania s ľuďmi. 2005. Dostupné na internete:
<http://www.google.sk/#hl=sk&source=hp&q=Spr%C3%A1va+o+aktivit%C3%A1ch+vl%C3%A1dy+Slovenskej+republiky+v+roku+2005+zameran%C3%BDch+na+prevenciu+a+potl%C3%A1%C4%8Danie+obchodovania+s+%C4%BEu%C4%8Fmi&meta=&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=&fp=2fc69d094f7a656a>

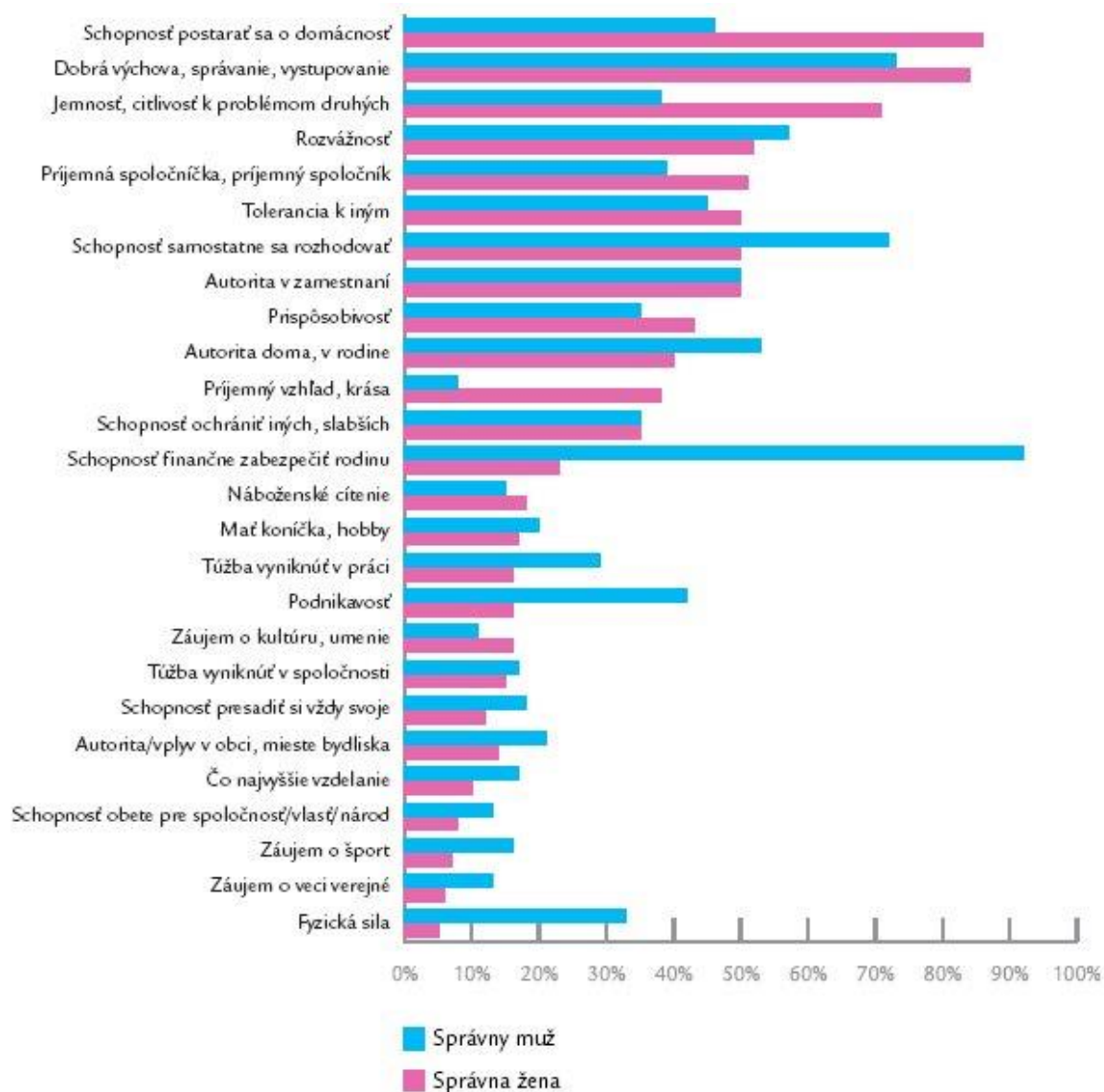
Príloha č.3: Vyhlásenie k odporúčaniam výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien.

„Dňa 14. júla 2008 sa v sídle OSN v New Yorku uskutočnilo prerokovanie Druhej, tretej a štvrtej periodickej správy SR o implementácii Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien pred Výborom pre odstránenie diskriminácie žien. Jeho výsledkom sú záverečné odporúčania, v ktorých výbor oceňuje otvorený a konštruktívny dialóg s delegáciou SR vedenou štátnou tajomníčkou Ministerstva zahraničných vecí SR Dianou Štrofovou. Výbor v odporúčaníach žiada SR vyvinúť úsilie na komplexné dosiahnutie rodovej rovnosti, nielen na dosiahnutie rovnosti v zaobchádzaní a odporúča využívanie osobitných vyrovnávacích opatrení v súlade s článkom 4 dohovoru. Výbor taktiež odporúča prijať vzdelávacie programy a podnietiť média na podporu zmeny stereotypného vnímania úloh a zodpovedností prisudzovaných ženám a mužom. Odstránenie násilia páchaného na ženách považuje výbor za prioritnú oblasť, ktorej je potrebné venovať pozornosť, ako aj prijatiu efektívnych opatrení na elimináciu viacnásobnej diskriminácie rómskych žien. S cieľom zabezpečiť neobmedzený prístup žien k zdravotnej starostlivosti a službám reprodukčného zdravia výbor odporúča, aby SR vhodným spôsobom regulovala používanie inštitútu výhrady vo svedomí. Výbor v odporúčaníach taktiež oceňuje vysvetlenie delegácie SR o údajných násilných sterilizáciách rómskych žien a odporúča SR „monitorovať verejné a súkromné zdravotnícke zariadenia, vrátane nemocníc a polikliník, ktoré vykonávajú sterilizačné zákroky, aby bolo pacientkam umožnené poskytnúť úplný informovaný súhlas pred vykonaním sterilizačného zákroku, vrátane ukladania pokút v prípade jeho porušenia.“ Ďalej odporúča, aby SR „prijala všetky potrebné opatrenia na náležité posúdenie sťažností podaných rómskymi ženami v súvislosti s násilnými sterilizáciami a priznanie odškodnenia ich obetiam.“ Implementáciou jednotlivých záverečných odporúčaní Výboru pre odstránenie diskriminácie žien sa bude na svojom zasadaní zaoberať vláda SR.“ Informácie poskytla hovorkyňa Erika Adamová.⁴⁶

⁴⁶ Portál Dušana Čaploviča. Vyhlásenie k odporúčaniam výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien. 2008. [online]. [cit.2010-03-18]. Dostupné na internete:

<<http://www.government.gov.sk/13828/vyhlasenie-k-odporucaniam-vyboru-osn-pre-odstranenie-diskriminacie-zien.php>>

Príloha č.4: Výskum agentúry FOCUS⁴⁷

⁴⁷ Viera Bačová a kol. 2005. Ružový a modrý svet. 2. vydanie. Dunajská Streda: Občan a demokracia a Aspekt. 2005. 292 s. 80-89140-52-2